Нова Рамка на ЕС за устойчивост към изменението на климата

Адаптацията като политика за сигурност, конкурентоспособност и защита на инвестициите

20-та Конференция на енергиините агенции
София, 26 ноември 2026 г.

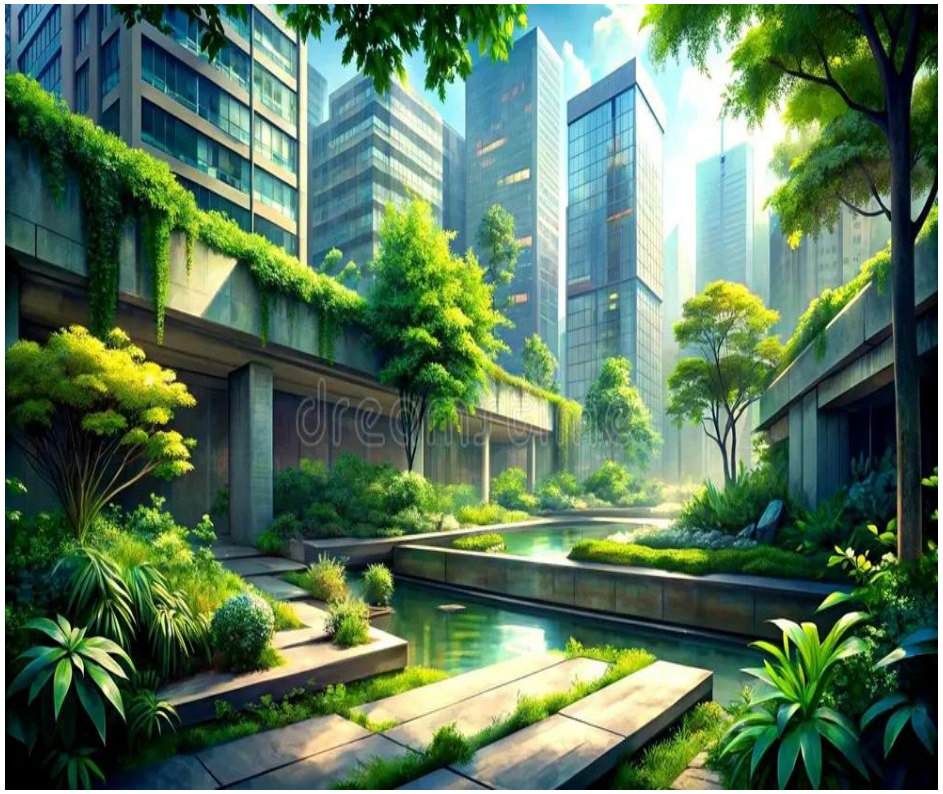
Интегрирана рамка за устойчивост към изменението на климата

Публикувана 27 октомври 2026

- **Законодателно предложение (Регламент)** за устойчивост спрямо изменението на климата, с **Оценка на въздействието**.
- **Съобщение на ЕК с придружаващи мерки и инициативи в ключови области:** европейски план за действие при екстремни горещини; европейска инициатива за водите; алианс за застраховане срещу климатични рискове; консултативна група за готовност при бедствия (PreparEU) и др.
- **Три цифрови инструмента** за подпомагане оценката на риска и програмирането на местно ниво.

Основни елементи на Рамката за устойчивост към изменението на климата

- ✓ **Европейски закон за климатична устойчивост -** въвежда задължителен принцип **„Устойчивост по дизайн“ (Resilience by design)** във всички инвестиции, обществени поръчки и устройствени планове.
- ✓ **Единен сценарий за планиране –** всички нови проекти трябва да се тестват спрямо затопляне от **+1,5°C** (2030 г.), **+2°C** (2050 г.) и **+3°C** (2100 г.).
- ✓ **Ясни отговорности:** замяна на разнородните документи с **Единен национален план**; оценки на риска на всеки **5 години;** и определяне на конкретни **„собственици на риска“** с бюджет и срокове.

Дигитални платформи в интегрираната рамка

Инструмент	Какво предоставя	Практическа употреба
European Climate Viewer	Пространствена информация за бъдещи климатични опасности	Начална проверка на условията, при които ще работи инвестицията
Navigator of Climate Resilience Tools	Ориентация сред инструменти според място, сектор и риск	Избор на подходяща методика за анализ и планиране
Mission Solutions Explorer	Практически решения и опит от европейски региони	Подбор на подходи за местно прилагане и разширяване

Цената на отлагането и защо да се адаптираме?

- **€ 822 млрд. евро** загуби в ЕС от екстремни климатични явления за 1980–2024 г.
- Ръст на средногодишните щети: от **€ 8,6 млрд.** през 80-те год. до **€ 44,9 млрд.** за 2020-2024 г.
- **113 млрд. евро** щети в ЕС само през лятото на 2026 г.
- **Прогнозирани щети:** € 100–200 млрд. годишно до 2100 г. при липса на адекватна адаптация!

Източник: European Environment Agency, October 2025: Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe | Indicators |

Адаптацията вече е политика за сигурност, конкурентоспособност и защита на инвестициите

В световен мащаб: 320 млрд. долара загуби от природни бедствия само през 2024 г.

Превенцията се отплаща: всеки долар, инвестиран в адаптация, носи над $**10,50** за 10 години (избегнати щети, икономически и социални ползи).

Адаптацията е дългосрочна инвестиция, не просто разход!

България – готови на хартия, уязвими на терен

Необходима актуализация и нов подход за планиране на АИК!

- България **губи между 1,5 и 3,5% от БВП годишно** поради екстремни метеорологични явления!
- **Рекордна суша и икономически загуби през 2025 г:**
  - Лятото на 2025 г. е най-сухото в България от 1930 г. насам (НИМХ).
  - **~975 млн. евро** загубена добавена стойност в засегнатите български региони само от летните суши и горещини през 2025 г.
- **Диагнозата на ЕК (Доклад 2026):** Слаба координация, остарели оценки на риска и липса на експертен капацитет в малките общини водят до скъпи реакции *след* бедствието, вместо превенция!
- **Най- уязвими сектори:** Водоснабдяване, енергийна мрежа, транспорт, туризъм и здравеопазване.

Финансиране на Рамката за устойчивост

Европейски фондове и публичен ресурс

- **€ 70 млрд.годишно** е мащабът на нуждите за адаптация в ЕС до 2050 г.
- **Новата МФР (2028-2034 г.) и приходите от ЕСТЕ (1) и (2)** са основни източници на публично финансиране.
- **ЕИБ планира минимум € 30 млрд.** инвестиции в адаптационни мерки за 2026-2030 г., **включително техническа помощ** за подготовка на проекти.

Частно финансиране, застраховане и нови пазари

Иновативни финансови механизми при управление на риска

- **Застрахователна защита:** Европейски алианс за климатично застраховане до края на 2027 г. и обсерватория PROTECT за преодоляване на недостига при застраховане на рисковете.
- **Публично-частни партньорства:** Привличане на частен капитал за проекти с пряка възвръщаемост (енергийна ефективност, ВЕИ с батерии, водна инфраструктура).
- **Нови икономически възможности:** Глобалният пазар на решения за устойчивост ще нарасне 4 пъти – до **€ 3,5 трилиона годишно** към 2050 г.

Климатичната политика в новия проект на МФР 2028-2034

Новата МФР 2028–2034 /Проект!/

- Общо **€ 1.8 – до 2 трилиона**
- Минимум 35% за климат и околна среда ≈ € **700 млрд.**
- Обвързани с реформи и измерими резултати чрез **национални и регионални партньорски планове ≈ € 865 млрд.** (44%)
- Стриктно прилагане на принципа **Do No Significant Harm (DNSH)**

За България: /Проект!/

- Общо **€ 22.3 млрд. от МФР:**
  - **€ 19.5 млрд.** основно разпределение
  - **€ 1.9 млрд.** Социален фонд за климата
  - **€ 0.9 млрд.** миграция, сигурност и вътрешни работи
- **≈ € 500 млн.** приходи от ЕСТЕ (средногодишно)

Ключово за инвестициите ще е навременното планиране и интегриране на съображенията за климатична адаптация в секторните политики и бюджети, вкл. на местно ниво!

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

СВЕТЛАНА ЖЕКОВА

Международен експерт

по политики за околната среда и изменение на климата

Член на Борда на Мисията на ЕС

за адаптация към изменението на климата